

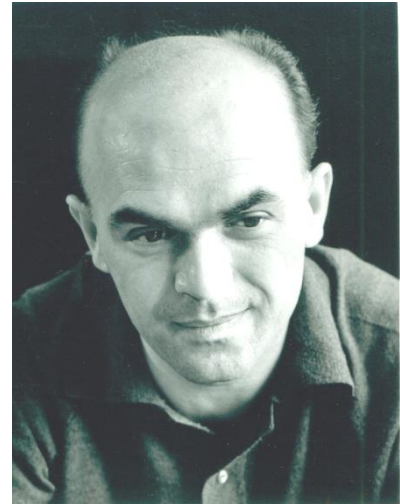
Kocsár Miklós zeneszerzőt köszöntjük 85 éves születésnapja alkalmából

A Zenetanárok Társasága és a Parlando zenepedagógiai folyóirat nevében tisztelettel köszöntöm az ez év december 21.-én 85. születésnapját ünneplő

Kocsár Miklós Kossuth díjas zeneszerzőt, a Nemzet Művészt.¹

Merész vállalkozásnak tűnhet ezt írásban megtenni, mert az idők folyamán oly sokan méltatták már pályáját, zeneszerzői tevékenységét és életművét. Ennek a köszöntőnek a célja csak az lehet, hogy az életmű vonulatában megtalálja azokat a hajszálnyi réseket, amelyeken talán még nem pillantott be senki, és rávilágítson azok értékeire is.

*Kocsár Miklós zeneszerző ugyan is a zenét tanuló gyermekek és ifjúság számára is komponált. Néhány fiatalkori könnyű zongoramű után megszületett a Teőke Mariann TARKA-BARKA kiadványában megjelent (1977) majd azután többször is kiadott 15 **könnyű zongoradarab**. Ez a sorozat különleges, mert megszólítja a gyermekeket egy olyan nyelven, amely az avantgarde stílusnak sajátja.*

Kocsár Miklós² (1969)

Ábrahám Mariann: *Megkérdeztük a Szerzőt, milyen irányelvek vezérelték a kis darabok megírásakor?*

Kocsár Miklós: Tulajdonképpen két dolog, egyrészt az akkori korszerű eszközök felhasználása, úgy, hogy az a gyerekek számára is érthető legyen. Például a szabadabb improvizációs lejegyzés. Ha a ritmus nincs pontosan tisztázva, a gyerekek kell kitalálni, átélni, formába önteni azt. Vagy a pulzáció szabadságának megmutatása, a clusterek lejegyzésének bizonyos formája, az ismétlésekkel az aleatória bizonyos formájának megmutatása. A kis nóna, kis szekund - nagy szekund, a szabad tizenkétfokúság felhasználása jellemző erre a kis sorozatra. Az 5-ös darabban például van egy akusztikai játék, amelyben komplementer hangok bombázzák a megszólaló Be-dúr akkordot. A 8-as jellemzője az eltolt kvintek, stb. Mindegyik darab más.

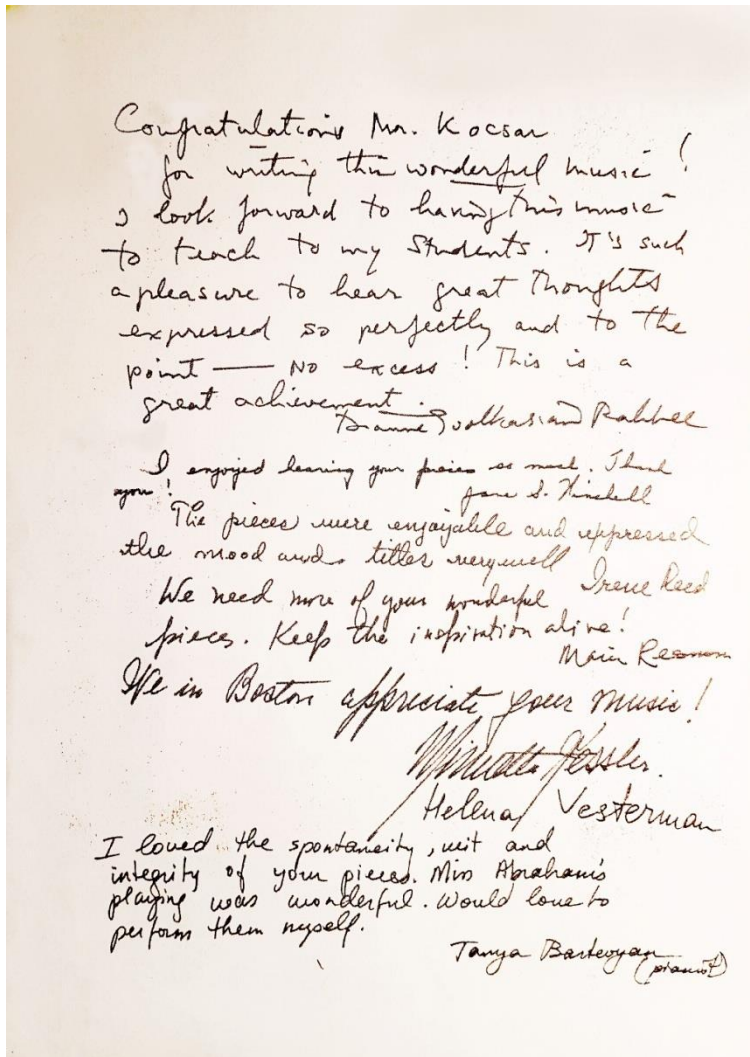
A magyar népdalnak mennyire van nyoma ebben a sorozatban?

Formálásban van, dallami megformálásban kevésbé. De a magyaros deklamáció erre is jellemző. Nagyon fontos dolog a forma. Akár a magyar népdal szerkezet négysoros formája, (a 3-as darab például kvintváló). A másik nagyon fontos elv volt, hogy mindegyik darab rövid legyen. Erre adott példát a négysoros népdal szerkezet. A darabok egyike sem haladja meg itt a klasszikus periodus méretét, tehát a gyerek könnyen átláthatja. E célok mellett meg szerettem volna mutatni, hogy a 60-as 70-es években leghasználatosabb kis szekund, nagy szeptim, tritónusz mellett hogyan lehet az akkor korszerű kifejezőmódban bevonni a többi hangközt is.

¹ Bővebben lásd: [Wikipedia](#)

² Fotó: Nagygyörgy Sándor

A 15 könnyű zongoradarab-nak lenyűgöző, vastapsos sikere volt z USA-ban egy szakmai körben tartott hangversenyemen. Miután ez a koncert éppen Tanár úr születésnapjára esett, kértem a lelkes közönséget, hogy köszöntésként írjanak néhány szót a darabbal kapcsolatos benyomásaikról. Bizonyoságként álljon itt az a pár gondolat úgy, ahogy akkor a friss élmény hatására megszületett.

Mr. Kocsár, gratulálok Önnek, hogy megírta ezt a csodálatos zenét. Várom, hogy meglegyen nekem is ez a zene, és taníthassam a növendékeimnek. Nagy öröm hallani igazi nagy gondolatokat, melyek ilyen kifejezőek, fején találják a szöveget. Ez nagy vívmány.

Diane Goolkasian Rahbee

Annyira örültem, hogy hallhattam az Ön darabjait! Köszönöm.

Jane ...

A darabok élvezetesekek, hangulatokat fejeznek ki és a címek kitűnőek.

Irene Reed

Többre van szükségünk az Ön csodálatos darabjaiból. Kérem tartsa életben az inspirációt

Main Reisman

Mi itt Bostonban nagyra értékeljük az Ön alkotásait!

Minuetta Kessler, Helena Vesterman,
zeneszerzők

Nagyon tetszett darabjainak spontaneitása, szellemessége és egységessége. Az előadás kitűnő volt. Magam is szívesen játszánám ezeket a darabokat.

Tanya Bertanjan – zongorista

Mr Kocsar - terrific - short - sweet -
to the point - direct and funny -
Thank you
Emily Corbato

Mr. Kocsár, darabjainak kifejezése erőteljes és magával ragadó, pompás. Az volt az érzésem, hogy ez egy marék drágakő. Köszönöm!

Emily Corbato – képzőművész, fotós

I have enjoyed very much your short compositions. they are very witty and at times comical.
Harry J. Boyadjian
composer

Nagyon élveztem az Ön rövid darabjait. Nagyon szellemesek!

Harry J. – zeneszerző

My Dear Sir -
I am a playwright & so I claim
no real expertise on the subject of
music yet I know of artistry,
simplicity & complexity. Thank you
for sharing your music with us.
You are lucky to have such a
delightful sounding board as
Ms. Abrahams.
Susan McCull

Kedves Uram,

én drámaíró vagyok, így nincs jogom ahhoz,
hogy igazi hozzáértőként nyilatkozzak a
zenéről. Mégis van fogalmam a művészetről,
az egyszerűségről, és a komplexitásról.
Köszönöm, hogy megosztotta velünk zenéjét.
Szerencsés, hogy olyan ragyogó közvetítője
van...

Susan Mc Calf

Beszéljünk még az ifjúság számára írt könnyebb zongoraművekről.

Mindenki változik az idők folyamán. Engem például érdekelni kezdett a hangközökkel való játék. A 90-es évek második felében merészkedem csak tercek, kvintek, oktávok „bátor” fölhasználására. Eddig az ezekből a hangközökből származtatott dúr és moll hármashangzatok tiltva voltak. Sajnos ez a 60-as évek izlés-terrorjának következménye volt. Pedig az évszázadok folyamán bebizonyosodott, hogy egy dúr hármashangzatos megszólalása különleges akusztikai élményt jelenthet!

Ebben a szellemben alkalmi kis kompozíciónak készült a **Hang-portrék** (1996) című sorozat, amellyel az akadémikus társaimat kívántam köszönteni jeles évfordulókon. Ezek egy-másfél perces köszöntő darabocskák voltak, később egészült ki az egész több darabból álló sorozattá. Az egész ciklusra nagyon jellemző a terc hangköz valamilyen megjelenési formája, amelyek sokszorosításából építkezik ezeknek a műveknek világa. Meg-megszakítja valamilyen más jellegű hangzás, hirtelen jön egy váltás a kitárulkozó nagyobb hangközökben. Pedagógiai célra is alkalmas művek ezek. Többet jelentenek, nem csak technikailag, jobban körüljárják azt az egyszerű ötletet, ami a kiindulópontot jelenti. Tulajdonképpen egy vagy két ötletnél nincs is több ezekben a művekben. Azok kibontásáról szól a sorozat. Különböző karakter-darabok ezek, vidám, kicsit capriccioso, pergő beszédű, megtorpanó, makacs, játékos és drámai jelleggel gyorsan változó, csapongó, vagy akár símulékony, halk szavú emberi habitust jelenítenek meg. Ezt ki lehet olvasni a zenékből is, úgy gondolom. A látszat többször azt mutatja, hogy egy-egy darab egyszólamú, de ez nem így van. Terc passzázsok körül ölelik a szólamot harmónikus háttérrel adnak a darabnak és ebbe ágyazódik be az egy szólam, amely így harmónikus értelmezést kap. Természetesen többféle karakterű változatban is előadhatóak ezek a művek, nincs szigorú megkötés.

link:

[Kocsár Miklós: HANG-PORTRÉK, 1996 – részletek](#)
[Eigel István, Finta József, Schéner Mihály, Páskándi Géza](#)

Ugyan ebben a szellemben íródott alapfokon tanuló zongoristák számára a **Hang-köz-játékok** című sorozat, amely 2005-ben jelent meg. Az EMB 2009-ben kiadta a fiatalkori darabjaimat is, **Zongoradarabok** címmel. E kiadványok mellett sok zongorás kamarazene darabot is komponáltam.

Nagyobb műveiben hogy viszonyult az avant-garde stílushoz? A későbbi művekben is ezek a kompozíciós elvek domináltak?

80 éves korom táján több szerzői estet is csináltak nekem, és úgy látom, hogy a különböző életkorban komponált művek nagyon jól meg vannak egymással. Én igyekszem keverni ezeket a darabokat és azt vettem észre, hogy ezekben az úgynevezett avant-garde művekben éppen úgy benne van az én egyéniségem, lelkem, mint a régebbiekben. Egy erőteljes kantabilitás, egy dallam iránti érzékenység, szigorú forma szerkezet mindenütt jelen van.

Ha jól tudom, Farkas Ferenc volt Tanár úr mestere. Néhány szót hallhatnánk az ő tanításáról?

Farkas fantasztikusan tudott elemezni. A növendékek saját darabját is. Ha valaki elakadt és tanácsot kért a folytatáshoz, Farkas oda ült a zongorához és azonnal 6-8 fajta változatot is bemutatott.

Ő kinél tanult?

Itt Magyarországon Siklós Albert volt a mestere, majd egy olaszországi ösztöndíjjal Respighinél folytatta tanulmányait.

Tanári munkájának tapasztalatait megosztaná velünk? Mi szükséges ahhoz, hogy valakiből jó zeneszerző legyen?

Véleményem szerint három dolog: **tehetség, szorgalom, szakmai tudás**, (gyakorlat, folyamatos komponálás, nem várni a jó tündérre, aki majd meghozza az ihletet). És van egy titkos negyedik, amit még soha senkinek nem mondtam el: ez az **önbizalom**. A Zeneakadémián Viski János osztályában történt meg ez az eset, amire most visszaemlékszem. Valaki megkérdezte tőle: „Tanár úr mondja meg, én tehetséges vagyok?” „Ha maga nem tudja, én honnan tudjam?”- válaszolta.

Érdekes dolog ez a zeneszerzés tanítás – lehet is tanítani, meg nem is. Amíg a régi mesterek művei alapján gyakorlatot végez valaki addig egyszerűbb javítani. Meg lehet tanítani bizonyos mesterségbeli dolgokat, de a lényegét akkor sem lehet megmondani. Fiatal korban van idő, erő, energia arra, hogy begyakorolja valaki azt, amivel a szakmai tudást megszerezheti. Hogy hogy lehet akkor mégis tanítani...? Sehogyz. Az ember vesz egy mély lélegzetet és a pillanatnyi gondolatával reagál arra, amit hall. Itt egy soha nem hallott zenét hallgat meg az ember és azonnal kell véleményt nyilvánítania. Van aki fül után, van aki fejfel, logikai úton dolgozik. A végeredmény a fontos: ha jó darab születik, teljesen mindegy, hogyan jött létre.

Volt-e a tanítványai között kiemelkedő zenei tehetség?

Nem akarom sorolni a neveket, mert ennyi év alatt sokan voltak és megbántodna az, aki kimarad. Két nevet mégis megemlítek: első kiváló tanítványaim egyike volt Csemiczky Miklós, az utolsók között Bella Mátét emelném ki. Ő több versenyt is nyert, legalább is itthon.

Mi a véleménye az elméletoktatás fontosságáról? Külföldön általában nem tartják annyira lényegesnek.

Én nagyon fontosnak tartom az elméleti tanulmányokat, a fül nyitogatását. A professzionális zenészeknek ez elengedhetetlen, az amatőrnek nagyon fontos. Ezek olyan befektetések, amik megtérülnek a későbbiek folyamán. Egy példa: a zeneszerzőben felvillan a másodperc tört része alatt

egy ötlet, és ha nem áll készen arra, hogy megragadja, mire a ceruzát, papírt, radírt előbányássa, már el is illant az egész. Azonnal reagálni kell rá, tudni kell, hogy milyen hangközben, tempóban, harmóniákkal villant elő a gondolat. Állandóan figyelmeztettem viccesen a növendékeimet, hogy vigyázat, pont akkor török ki a ceruza hegye, nincs kéznél papír, stb. amikor a legfontosabb lenne.

Fontos, hogy a fiatal generáció mind a korábbi, mind a jelenben élő zeneszerzők műveit szélesebb körben is megismerje, elsősorban a tanárookra gondolok. De kényszerrel, erőszakkal és rábeszéléssel nem lehet csinálni semmit. Érdekes módon a mai fiatalokban semmi tisztelet nincs a régi, vagy akár a közel múlt iránt sem. Minket minden nagyon izgatott és érdekelt, de lehet, hogy túl sok minden előnti már ezt az ifjúságot.. A XXI. században is ugyan olyan fontos a művészeti nevelés, mint régebben, bármikor. De nem hiszem, hogy a mai eszközt globálisan, mindenkire alkalmazható érvénnyel megtalálta már valaki. Mindegy hogyan, de el kell juttatni a gyereket egy olyan élményhez, ami megragadja. Türelem kell a mai gyerekekhez. Én az élményt tartom a legfontosabbnak. Kell annál nagyobb dolog, mint amikor valaki bele borzong egy gyönyörű zenébe? De nem lehet előre kiszámítani, hogy ez vagy az ad-e élményt.

Én sohasem mondtam, hogy ezt a szédületes könnyűzene örületet, ami hangzásban és erőteljes zenei lüktetéseiben, dobolásokban, ritmusban nyilvánul meg, elvettem. Én magam ugyan nem szeretem és távol tartom magam tőle, de lehet valakinek ez az ízlése, hiszen hajdani elődeink is ezt kedvelték, és még azt sem zárom ki, hogy zenei élmény lehet nyújtani ezzel. Akkor ez az érintkezés eszköze is volt, üzentek vele, hozzá tartozott az életükhöz, emellett extatikus állapotba hozta az embereket. Csakhogy ez az élmény nem biztos, hogy olyan pozitív és legfőképpen gazdag lesz, mint amit a klasszikus zene adhat.

„Pávatáncot járok a gyerek körül” – mondta egyszer Máthé Klári néni a Zeneakadémia senior tanára sok évtizedes sikeres tanári tapasztalatáról.

Volt-e valamilyen preferált hangszer, műfaj, ami jobban vonzotta?

Gyakorlatilag operán kívül mindenfélét írtam. Hosszú életútja van a műveknek is. Pl. utolsó éves zeneakadémista koromban írtam egy vonónégyest, amit be akartam mutatni, de a rádióban a lektorátuson nem fogadták el. Így az előadók is visszautasították. (Pedig nem új gyerek voltam a piacon, mert akkor már a Kantátámról, Kürtversenyéről felvétel is készült a rádióban.) Miután én fúvós hangszert tanultam, ezek után úgy gondoltam, nem értek a vonósokhoz. Tartózkodtam attól, hogy vonós hangszerekre komponáljak. Ezt a művet 80 éves koromban hallhattam meg, amikor a kitűnő Auer kvartett előadta. Akkor derült ki számomra, hogy ez egy remek darab. Természetesen zenekari művet nem lehet vonós hangszer nélkül komponálni. Ez a rossz élmény fél életemet befolyásolta.

*Az Ön felesége **Herboly Ildikó** karvezető tanár szinte a világ minden táján járt, tanította Kodály zenei koncepcióját, megfigyelte hogyan használják ezt különböző országokban. Hallhatnánk a tapasztalatairól valamit?*

Herboly Ildikó

Röviden talán a legfontosabbat említeném: nagyon-nagyon kevés helyen tudják megvalósítani azokat az elveket, amiket Kodály lefektetett. Én a tevékenységem kezdetén három hónapot arra szántam, hogy szabadidőm minden percében Kodály megjelent írásait olvastam, és kijegyzeteltem. Kodály módszertant valóban nem írt, de számtalan helyen leírta, elmondta, mit és hogyan kell tanítani. Ezt egy könyvvé lehetne összekötni. Ezt ma is csak magas szinten képzett zenész tudja alkalmazni. A mai

képzett zenész meg tudja találni azt az ötlet halmazt, hogy a mai gyereket hogyan tegye érdekeltté, hogy lekösse őt a zene.

Elrettentőnek tartom, és őrült nagy baj, hogy a gyerekek mindent fortissimo hallgatnak. Néhány évvel ezelőtt például egy zeneakadémiai felvételin semmiféle zenei tárgyra, (elmélet, szolfézs), nem lehetett tovább engedni a felvételizőket, mert előzetesen kiszűrték őket halláskárosultság miatt...

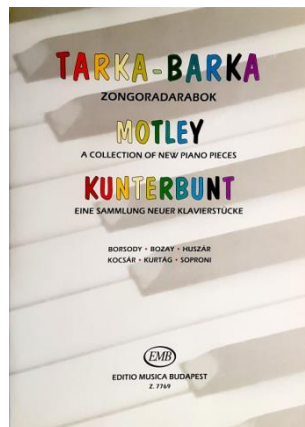
K. M.

Hallgatva és látva a mai valóságot, annyit mondanék még befejezésként, hogy kívánom, mindenkit érintsen meg a zene, az az élmény, amit adni tud nekünk, mert egy csodálatos világ tárul fel ez által előttünk. Ami pedig a felvetődött problémákat illeti, adja meg a Teremtő, legyen még idő arra, hogy az ember ezekre a kérdésekre ne csak keresse, hanem a valódi megoldást adó választ mielőbb meg is találja.

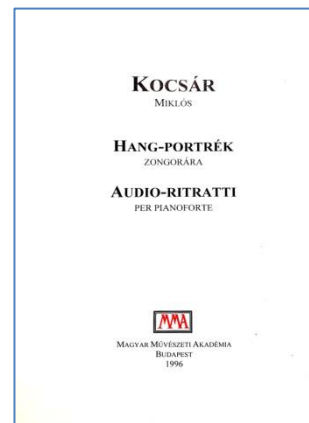
Az ifjúság számára írt zongoraművek kottái.

1974

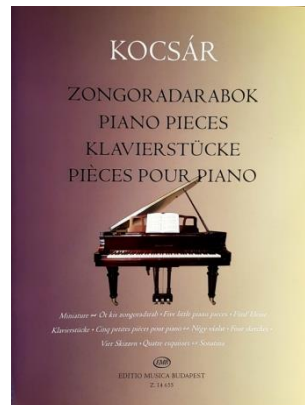
1977

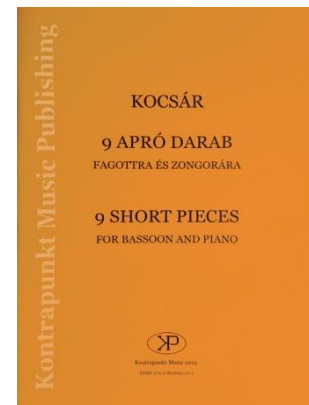
1996

2005

2009

2012

Tre notturmi kotta letölthető [1.](#) [2.](#) [3.](#)

Köszönöm a beszélgetést, és engedje meg Tanár úr, hogy a zongoratanárok nevében is minden jót kívánjunk e „jeles évforduló” alkalmával.

Ábrahám Mariann